

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МОРСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ
КАФЕДРА ПРАКТИЧНОЇ ПСИХОЛОГІЇ
КИТАЙСЬКА АКАДЕМІЯ СОЦІАЛЬНИХ НАУК (КИТАЙ)
КАСН-ОНМУ: ЦЕНТР ВИВЧЕННЯ КИТАЮ
БІЛОРУСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ МАКСИМА ТАНКА (БІЛОРУСЬ)
ВЕЛИКОТИРНОВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ СВ. КИРИЛА ТА
МЕФОДІЯ (БОЛГАРІЯ)
ЄРЕВАНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ (ВІРМЕНІЯ)
ФАКУЛЬТЕТ ФІЛОСОФІЇ ТА ПСИХОЛОГІЇ

中国社会科学院
CHINESE ACADEMY
OF SOCIAL SCIENCES

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ
ПСИХОЛОГІЇ У СУЧАСНОМУ
ІННОВАЦІЙНОМУ ПРОСТОРИ

ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ

І Міжнародної науково - практичної конференції

15-16 травня 2020 року

ОДЕСА
2020

*Рекомендовано до друку вченою радою
Одеського національного морського університету
Протокол № 9 від 27.05.2020 року.*

Редакційна колегія:

Шевченко Р.П., д.психол.н., доц., завідувач кафедри практичної психології ННМГІ ОНМУ;

Смокова Л.С., к.психол.н., доцент кафедри соціальної допомоги та практичної психології ОНУ імені І.І. Мечникова;

Каргіна Н.В., к.психол.н., ст. викладач кафедри практичної психології ННМГІ ОНМУ.

- A437 **Актуальні питання психології у сучасному інноваційному просторі:** Збірник матеріалів міжнародної наук. – практич. конф., м. Одеса, ОНМУ, 15-16 травня 2020р. / Редкол.: Р.П. Шевченко, Л.С. Смокова, Н.В. Каргіна. - Одеса: ОНМУ, 2020. – 260 с.

Матеріали збірника відображають результати досліджень, що здобуті в процесі науково-дослідної роботи професорсько-викладацьким складом закладів вищої освіти України та зарубіжжя, провідних науковців, практиків, студентів та молодих науковців. Збірник може бути використан для підвищення якості підготовки фахівців з психології та вдосконалення педагогічного процесу.

УДК 159.9:001.895-047.37(082)

Матеріали друкуються мовою оригіналу в авторській редакції.

© Колектив авторів, 2020

© ОНМУ, 2020

09, 2014. URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/fiziologicheskie-osnovy-metodov-funktsionalnogo-bioupavljeniya/viewer> (дата звернення 20.04.2020).

3. Изард К. Психология эмоций: пров. з англ. - СПб.: Питер, 2007.

4. Павлик Н. В. Характерологічні фактори невротичного розвитку особистості / Н. В. Павлик // Вісник Нац. технічного ун-ту України «КПІ»: Філософія. Психологія. Педагогіка: зб. наук. праць. - Київ: Політехніка. № 2 (29), 2010 року.

5. Петренко В.Ф., Кучеренко В. В. Психологічні аспекти медитації // Вісник Московського університету / Психологія. Серія 14. №1, 2008.

6. Серіков А. Е. Типові емоційні стани // Гуманітарний вектор / Філософія пізнання Т. 14. № 4, 2019. URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/tipichnye-emotsionalnye-sostoyaniya/viewer> (дата звернення 20.04.20

УДК:159.9-053:316.77

МЕДІАСЕРЕДОВИЩЕ ТА ЙОГО ВПЛИВ НА ЕМОЦІЙНУ СФЕРУ ПІДЛІТКІВ

О. М. Грек

К.психол.н., доцент кафедри
психології розвитку і соціальних комунікацій,
ПНПУ імені К.Д.Ушинського»
м. Одеса, Україна

Сучасний етап розвитку людства характеризується переходом до інформаційного суспільства. Стрімкий розвиток інформаційних технологій, розширення комп'ютерних мереж занурює людину в якісно нове та неоднорідне інформаційне середовище, яке стає для неї «життєвим простором». Інформація виступає стратегічним

ресурсом в розвитку сучасного суспільства, адже з її допомогою відбувається демонстрація соціальних норм та цінностей, стереотипів поведінки та інше. Саме інформаційне середовище має значний вплив на психіку людини, який може бути як позитивним, так і негативним. Найбільш сприятливим до впливів інформаційного середовища є підлітковий вік, що обумовлено проходженням етапів дорослішання сучасних підлітків в умовах «гіперінформаційного суспільства». Для підлітків медіапростір є тим середовищем в якому вони можуть задовольнити свої потреби у спілкуванні, самостійності, реалізації власних прав. Проте, вплив медіасередовища на емоційний розвиток та формування свідомості підлітка не завжди є позитивним. Як зазначають науковці, негативним змістом медіасередовища є медіанасилля, страх і тривога [2]. Саме вплив медіанасилля може проявлятися на емоційному, поведінковому та когнітивному рівнях. Як наслідками перегляду медіанасилля у підлітків (за Д. В. Жмуровим) підвищується рівень агресивної поведінки, зменшуються фактори, які стримують агресію, знижується чутливість до агресії та формується образ соціальної реальності, на якій будуються означені дії [3]. Страх та тривога у підлітків викликаються різноманітною медіапродукцією (фільми, телепередачі, соціальні мережі, ток-шоу) [2]. І. М. Богдановська та ін. вказують, що саме світосприйняття, яке формується під впливом медіасередовища може бути причиною дезадаптивної поведінки підлітка. І, як наслідком дезадаптації підлітків є саморуйнівна поведінка як форма реагування на складність, комунікативну інтенсивність, внутрішню різноманітність та ціннісно-змістову невизначеність світу в інформаційну епоху [1].

У зв'язку з вищевикладеним, актуальною постає проблема вивчення впливу медіасередовища на емоційну сферу підлітків. Для емпіричного вивчення означеної проблеми нами були використані наступні методики: методика девіантологічного аналізу медіатексту

С. В. Книжникової, методики Ч. Д. Спілберга на виявлення особистісної та ситуативної тривожності (адаптація Ю. Л. Ханіна), методика діагностики самооцінки Дембо-Рубінштейн, опитувальник «Агресивна поведінка» П. А. Ковальова. В дослідженні приймали участь 60 підлітків 12-13 років, які відпочивали в дитячому центрі «Молода гвардія».

Одержані результати дозволили встановити, що підлітки 12-13 років серед засобів масової інформації найбільше обирають глобальну мережу Інтернет (70%) та телебачення (20%); агресію в медіапродукції розглядають як якість погано вихованої людини (30%) та як результат самозахисту від несправедливості (30%); жорстокі фільми та комп'ютерні ігри вважають небезпечними (40%), що обумовлено навіюванням в них бути агресивним це нормально, а також викликають хвилювання, що самі можуть стати жертвою агресії, проте частина підлітків (25%) вважають, що жорстокі фільми та комп'ютерні ігри є безпечними та ніяк не впливають на психіку та взаємовідносини з оточуючими; серед найбільш негативних сюжетів в медіасередовищі підлітки вважають натуралістичне зображення насильства (60%), демонстрація збочень (48%), детальне зображення процесу гибелі та знущань над людьми (53%), знущання над старістю та інвалідністю (46%). У досліджуваних підлітків виявлено середній рівень ситуативної та особистісної тривожності; рівень самооцінки у 20% підлітків занижений, у 35% досліджуваних завищений; схильність до прямої фізичної агресії виявлено у 15% досліджуваних підлітків, схильність до опосередкованої фізичної агресії – у 20% досліджуваних, схильність до прямої вербальної агресії – у 23% досліджуваних, а схильність до непрямой вербальної агресії – у 10% досліджуваних.

Виявлені кореляційні зв'язки між показниками тривожності, агресії, самооцінки та показниками медіасередовища в роботах підлітків 12-13 років: значущі прямі зв'язки виявлені між показниками тривожності та

такими засобами масової інформації як телебачення та Інтернет (на рівні $p < 0,05$); між показником медіапродукції «фільми зі сценами знущань» та особистісною тривожністю, прямою фізичною агресією та заниженим рівнем самооцінки (на рівні $p < 0,05$); між медіапродуктом «фільми зі сценами агресії» та ситуативною тривожністю, прямою фізичною агресією (на рівні $p < 0,01$); між показником жорстоких комп'ютерних ігор та ситуативною тривожністю, прямою фізичною та вербальною агресією (на рівні $p < 0,05$); між показником жорстоких фільмів та особистісною й ситуативною тривожністю, непрямую вербальною агресією (на рівні $p < 0,05$); між такими сюжетами медіапродукції як знущання над інвалідами та фізичною й вербальною агресією (на рівні $p < 0,05$); натуралістичне зображення насильства та ситуативною тривожністю, агресією та заниженим рівнем самооцінки (на рівні $p < 0,05$); натуральне зображення процесу гибелі та ситуативною тривожністю, загальним показником тривожності, міжособистісною тривожністю, агресією (на рівні $p < 0,05$).

Отже, ми можемо говорити про деструктивний вплив медіасередовища на формування особистості підлітка, який проявляється в зростання агресивності, появі страхів та тривожності, зниженні самооцінки.

Література:

1. Богдановская И. М., Иконникова Г.Ю., Королева Н.Н. Роль современной информационно-коммуникативной среды в формировании идентичности и образа мира современных подростков [Электронный ресурс]. *Психологическая наука и образование*. 2015. Т. 7. № 1. URL: http://psyedu.ru/journal/2015/n1/Bogdanovskaya_et_al.phtml
2. Брайант Дж., Томпсон С. Основы воздействия СМИ. М.; СПб.; Киев: Издат. дом «Вильяме», 2004. 432 с.
3. Жмуров Д. В. Сценарная агрессия подростков. *Бизнес в законе*. 2007, № 3. С. 253–255.